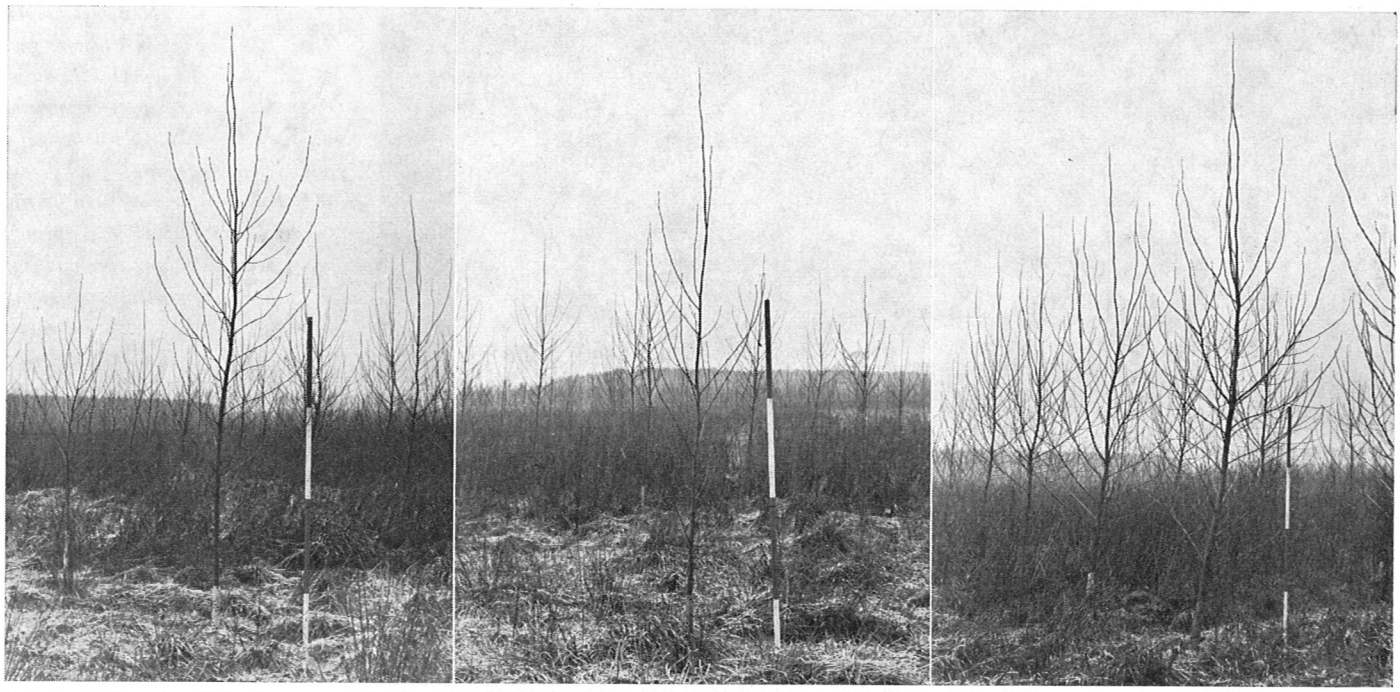

Foto 5. P. 'Dorskamp' in demonstratiebeplanting Weert. Zie verder bijschrift foto 4.

In vier van de vijf beplantingen (Driel, Liempde, Waardenburg en Weert) is in het eerste jaar de groei van de bomen, waarvan de plantspiegels met folie zijn afgedekt, beter dan van de bomen die zonder onkruidbestrijding alleen met stikstof (N) zijn bemest. In het tweede groei-jaar is in alle beplantingen de groei bij de laatstgenoemde behandeling echter dusdanig beter, dat in beide jaren samen de resultaten met folie relatief ongunstig zijn.

Het gebruik van folie lijkt, gezien de meerkosten t.o.v. de kosten van stikstofbemesting gedurende 2 jaar, op grond van onze resultaten niet verantwoord. Een definitieve konklusie kan over enkele jaren getrokken worden.
Uit de gegevens over de groei van de bomen, waarvan de vegetatie op de plantspiegels met dalapon en simazin of met Gramoxone bestreden is, blijkt dat het gebruik van dalapon en simazin in Driel (gedurende 2 jaar) en in Waardenburg (gedurende 1 jaar) en het gebruik van Gramoxone in Weert (gedurende 2 jaar) tot betere resultaten leidt dan het gebruik van folie. De procentuele groeiverbeteringen in 2 jaar bedragen van 45 % tot 100 %.
Uit de resultaten van de chemische onkruidbestrijding kan worden gekonkludeerd dat deze methode verre te verkiezen is boven het gebruik van folie.
De folie blijkt na 2 jaar nog in een redelijke conditie te zijn, hoewel in alle beplantingen scheurtjes en gaten in de folie zijn ontstaan. Vooral kweek is in staat reeds na 1 jaar in geringe mate door de folie heen te groeien.
In alle beplantingen is het stikstofgehalte van het blad bij de met stikstof bemeste bomen hoger dan bij de bomen met folieafdekking. Het kaligehalte van het blad is, uitgezonderd bij de 'Dorskamp' in Liempde en Weert, bij de bomen met folieafdekking hoger.

J. F. Sollie / **Vogels en populieren** [1])

Journalist

De vogelkenners, die de kop van dit artikel zien, zullen waarschijnlijk eerst hun hoofd schudden, voordat ze beginnen te lezen. Populieren dragen nu eenmaal, niet ten onrechte het predicaat „vogelarm", ongeacht de soort. In een populier wil dan nog wel eens een ekster of kraai gaan broeden en in één van de takvorken tegen de stam een grote lijster en als een populier in een parkachtige omgeving staat (maar dat is al veel minder bekend), dan hangt er aan een dunnere takvork, niet tegen de stam, nog wel eens een uitstekend verborgen nest van een wielewaal.
Voor de meeste vogelkenners houdt daarmee de vogelrijkdom van een populier op en dat is eigenlijk ook wel zo, al wil er in slecht gesnoeide populieren tussen de stam en de bijna loodrecht langs de stam lopende, met veel twijgen begroeide scheuten nog wel eens graag een spotvogel, een lijster, een heggemus en dergelijke broeden en eens hebben we op zo'n plaats zelfs het nest van een pimpelmees gevonden.

[1]) Foto's: Sollie.

Desondanks blijven populieren vogelarm, zolang die term betrekking heeft op de broedvogelstand in de populier. Niemand maakt zich bijvoorbeeld illusies over de broedvogelstand in populieren, die bij wijze van fraaie verkeersgeleiders langs onze wegen staan, of soms in kleine groepjes in weilanden of langs de sloot van een boerenerf en voor een populierenbos zonder meer behoeft men wat de broedvogelstand betreft ook geen verwachtingen te koesteren, al worden de mogelijkheden daar al groter.
Wie over „Vogels en Populieren" wil schrijven moet dan ook niet proberen de populier als nestelboom te propageren, maar hij moet het meer zoeken in de richting van de populier als voedselboom, die onder bepaalde omstandigheden een betrekkelijk grote aantrekkingskracht op vogels kan hebben. Die bepaalde omstandigheden kunnen zijn een aantrekkelijke onderbegroeiing in een groot vak populieren of de directe nabijheid van grotere vakken of brede „singels" andere houtsoorten, die wel een aantrekkelijke broedgelegenheid bieden.

Nest met jongen van een Vlaamse gaai in een Douglasbosje. Op enkele honderden meters afstand van de nestelboom stond een brede singel populieren. In de tijd dat we de gaaien fotografeerden (een week lang elke middag) konden we constateren dat de vogels na elke voedering steeds rechtstreeks tussen de bladeren van de populieren verdwenen, die vrij sterk aangetast waren door rupsen van de satijnvlinder.

Uit economische overwegingen wordt in Nederland nogal eens een combinatie van populier en fijnspar (kerstbomen) toegepast en in dergelijke combinaties valt te constateren dat verscheidene dunsnavelige zangvogeltjes (insecteneters), maar ook graag kneutjes nestelen in de sparren om hun eigen voedsel en dat voor hun jongen te zoeken in de populieren.

Het is nu eenmaal zo, dat vrijwel alle populierensoorten en -rassen dragers zijn van een grote verscheidenheid aan insecten en hun larven en dat van sommige van deze soorten insecten vaak de larven dermate massaal voorkomen, dat de vogels de meeste jaren in populieren lukraak voedsel kunnen vinden. Van Vlaamse gaaien is bekend dat ze in het zomerhalfjaar in hoofdzaak leven van grote insecten en hun larven. De wielewaal doet hetzelfde en beide vogelsoorten brengen hun jongen in hoofdzaak groot met grote rupsen en ze broeden daarom bij voorkeur in een terrein, waar die rupsen massaal gevangen kunnen worden.

Nu zijn er natuurlijk ook andere boomsoorten, die geplaagd worden door grote rupsen, maar populieren worden vrijwel altijd wel bezocht door de satijnvlinders, waarvan de jonge rupsen in de schorsspleten overwinteren, om in april en mei actief te worden en hard te groeien, dus in de broedtijd van de vogels. Daarom zitten wielewalen graag in plantsoenen, waarin naast andere houtsoorten ook populieren zijn aangeplant. Vlaamse gaaien nestelen graag in zeer dicht hout en als er in de buurt van grotere populierenvakken geschikte nestbomen staan, dan broeden daar gegarandeerd Vlaamse gaaien in. En in zulke gevallen worden de gaaienjongen beslist groot gebracht met rupsen van de satijnvlinder, althans in hoofdzaak.

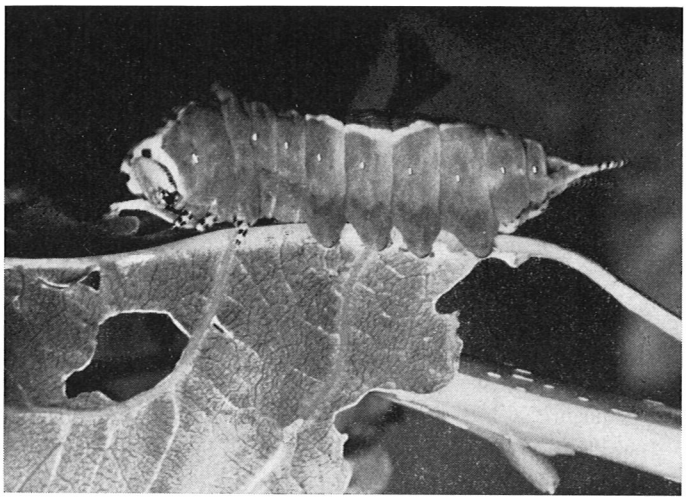
In de Noordoostpolder, waar men in verband met allerlei, toen nog maar ten dele bekende omstandigheden, heeft moeten experimenteren met de aanleg van de boscomplexen, heeft men indertijd op verschillende plaatsen kleinere vakken populieren aangeplant, die grenzen aan vakken met andere houtsoorten, onder andere veel Sitka-spar.

Deze wijze van aanplant is in het algemeen een vrij goede combinatie gebleken ten behoeve van de broedvogelstand. Op de grenzen van de vakken worden veel dunsnavelige zangvogels aangetroffen, vooral veel spotvogels, maar ook andere soorten, die de hele zomer in de toppen van de populieren insectenlarven zoeken en vinden. Het lijkt erop dat de vogels verbazend gauw leren welke bladeren het meeste voedsel leveren. De sterk door populierehaantjes aangetaste bladeren worden graag bezocht door de kleinere zangvogels en het komt goed uit dat de larven hiervan weer juist in de broedtijd van de dunsnavelige zangvogeltjes actief zijn. De meeste van al die kleine zangvogels beginnen pas begin mei te nestelen en ze hebben dan pas jongen in de tweede helft van die maand. De populierehaantjes verpoppen zich in het algemeen pas tegen of in juli.

Naast de rupsen van de satijnvlinder en de larven van de beide soorten populierehaantjes krioelt het op de meeste populierensoorten (niet op alle) van massa's andere rupsen en larven, die de populierenteler soms niet eens altijd bekend zijn, maar de insectenverzamelaar wel. Lang niet allemaal richten ze noemenswaardige schade aan de populier aan, maar de vogels lusten ze wel en dat is belangrijk binnen het kader van dit artikel, dat

De satijnvlinder, een gevreesde vijand van de populier, maar met de rups van deze vlinder worden jaarlijks heel wat jonge Vlaamse gaaien en jonge wielewalen groot gebracht.

De grote, merkwaardig gevormde rups van de doorgaans veel talrijker dan men denkt voorkomende hermelijnvlinder, zit bij voorkeur op populier. De grote rupsen vormen een dankbaar voedsel voor gaaien en wielewalen en ook wel voor kleinere vogels, mits er nestelgelegenheid voor de vogels in de buurt is.

allerminst volledig is en dat ook niet volledig behoeft te zijn. Het gaat er hier om het door vogelliefhebbers onderkende belang van de populier voor de broedvogelstand te laten zien. Discussie en een diepgaander onderzoek door vakbiologen is altijd mogelijk over de hierboven ingenomen stelling, die berust op waarnemingen, voornamelijk gedaan in de bossen van de Noordoostpolder en later in Oostelijk Flevoland.

Wat nu te doen als er ooit nog eens een uitgestrekt populierenbos zou worden aangelegd in een van de IJsselmeerpolders, zoals daar plannen voor zijn geweest in Oostelijk Flevoland? Ervan uitgaande dat de aanwezigheid van een zo groot mogelijk aantal vogels in een zo groot mogelijke verscheidenheid een belangrijk onderdeel vormt van de totale recreatie, dan kan men niet alleen volstaan, zoals voor Oostelijk Flevoland de bedoeling was, met de aanplant van randbeplantingen met andere houtsoorten langs de bospaden. Dat biedt natuurlijk al wel vrij veel mogelijkheden, maar het hart van het bos zal vogelarm blijven, zoals de vele eentonige sparren- of dennenbossen op de Veluwe. Middenin uitgestrektere populierenbossen zouden brede tot zeer brede singels met andere houtsoorten kunnen worden aangeplant, waarbij het aanbeveling zou verdienen te trachten de bodemoppervlakte in die singels zo droog mogelijk te krijgen. Bodembroeders, zoals onder andere fitis en grasmus nestelen niet graag in een populierenbos, waar de grond meestal aan de vochtige kant is. Tegen die singels aan zouden speelweiden kunnen worden aangelegd, maar een hint in die richting valt buiten het kader van dit artikel.

De grote lijster (hier trouwens niet in een populier) bouwt zijn grove nest graag in een takvorm tegen de stam van een wat hogere populier.

Het hout in de singels dient zo gevarieerd mogelijk te zijn, al zal er dan ook rekening moeten worden gehouden met de rentabiliteit, ook van deze singels.

De studie over de broedvogelstand en de populier is tot nu toe, voorzover we hebben kunnen nagaan, nog een vrijwel onbetreden terrein. Wij hopen met dit noodzakelijkerwijze nogal oppervlakkige artikel, waarvan de strekking op weliswaar nooit aangetekende, maar toch degelijke en herhaalde gedane waarnemingen berust, het begin van een nieuwe dimensie te hebben mogen toevoegen aan de mogelijkheden voor een zeer redelijke broedvogelstand in samenhang met de als vogelarm gedoodverfde populier.

Ir. H. A. van der Meiden / **Let op bij de verkoop van populierehout!**

Stichting Industrie-Hout

Onder deze titel („Augen auf - beim Pappelverkauf!") verscheen in het Landwirtschaftliches Wochenblatt van Westfalen-Lippe op 31 oktober j.l. een waarschuwing aan populierentelers, die wij gaarne ook voor Nederland overnemen.
Onzerzijds is reeds meer malen (zie o.a. „Populier" van mei 1968) gewezen op de grote bezwaren, die verbonden zijn aan het versnipperde houtaanbod, een versnippering die bij populier extreme vormen aanneemt. Het zijn vaak zeer kleine partijen populierehout, die te koop worden aangeboden door telers die slechts éénmaal per 20 à 25 jaar hout verkopen! Men heeft mede daardoor te weinig inzicht in de markt om te weten of men redelijke prijzen krijgt, en men weet bovendien niet of onvoldoende aan wie men wel en aan wie men niet zijn hout moet verkopen.